

и повече обикновени дневни преходи; за преминаване презъ рѣки употребявали мѣхове; седнали на тѣхъ, тѣ се държали за опашката на конетѣ, натоварени съ тѣхнитѣ вещи. Докато били далечъ отъ целта на своя походъ, не взимали нищо, ала когато я достигали, нѣмало пощада: отвлечали и хора и животни. Отъ смъртъ не се бояли. При сблъскванията съ грѣмки викове тѣ пускали върху неприятеля облакъ отъ стрели, после бърже отстъпвали, за да нападнатъ отново. Бележитѣ билъ тѣхниятъ обичай да погребватъ умрѣлитѣ. Когато въ Цариградъ на 1241 год. умрѣлъ куманскитѣ князь Иона, съюзникъ на латинцитѣ, като езичникъ, билъ погребенъ извънъ града подъ високо насипанъ гробъ; куманитѣ принесли въ жертва на гроба му 8 орженосца и 26 коня¹³.

За тѣхния езикъ знаемъ, че той приличалъ повече на турския, отколкото на маджарския; и до днесъ е запазенъ лексиконъ, съставенъ отъ единъ византиецъ презъ XIII вѣкъ въ Черноморието¹⁴.

Печенезитѣ били изтикани отъ куманитѣ отъ приднестровскитѣ страни къмъ Влашко. На 1065 год. тия последнитѣ, на брой 60,000 души, преминали за първи пѣтъ Дунава и се прѣснали по България до Елада. Повечето отъ тѣхъ загинали отъ зараза и въ борба съ българи и печенези; останалитѣ били заселени въ Македония.

Въ сѣщото време на империята почнали да нападатъ и маджари. Като завладѣли Срѣмъ, презъ 1072—1073 год. тѣ разграбили страната до Нишъ, разтворили въ тамошната катедрала гробницата на св. Прокопия, откраднали отъ тамъ ржката му, която пренесли въ Димитровица (днесъ Митровица въ Срѣмъ), отгдето тя била пренесена назадъ едва отъ императора Мануилъ Комнинъ¹⁵.

Следъ тия нашествия на печенези, кумани и маджари българитѣ, подкрепяни отъ независимитѣ сѣрби, подигнали ново възстание.

Тогава въ Сърбия князувалъ синътъ на Стефана Войслава *Михаилъ* (1050—1084), когото папата призналъ за кралъ. Български боляри начело съ *Георги Войтѣхъ* (*Βοϊταχος*) го помолили (1073) да се съгласи да провъзгласятъ за царъ сина му *Константинъ Бодинъ*¹⁶ и подъ негово началство да освободятъ отечеството си отъ грѣцката тирания. Михаилъ се съгласилъ и Бодинъ съ 300 души сѣрби заминалъ за Призрѣнъ¹⁷, гдето болярскитѣ съборъ го провъзгласилъ за царъ, при което той приелъ името *Петъръ*. Грѣцкитѣ полководецъ Дамянъ Даласинъ, който излѣзълъ отъ Скопие противъ него, билъ разбитъ и взетъ въ пленъ. Следъ тая победа възстаналитѣ, поради крайна самонадѣяностъ, извършили голѣма грѣшка, като раздѣлили силитѣ си: Бодинъ се насочилъ къмъ Нишъ, а сѣрбскитѣ войвода Петрилъ къмъ Костуръ. Като разбили напълно войската на Петрила предъ Костуръ, византицитѣ се обърнали къмъ Скопие. Бодинъ потеглилъ отъ Нишъ, който превзелъ, по снѣжни полета (вече настѣпилъ декемврий) срещу тѣхъ. Ала по пѣтя срещналъ грѣцитѣ при кулата Паунъ на Косово поле, претърпѣлъ поражение¹⁸ и дори самъ падналъ въ пленъ и билъ изпратенъ въ Антиохия, Сирия. Но той сполучилъ съ помощта на венецианцитѣ да избѣга и да се върне по море въ Шкодра при баща си. Войтѣхъ, подложенъ на мъки, умрѣлъ подъ бичоветѣ на византийскитѣ палачи. Възстанието било потушено. Презъ тая война царскитѣ дворецъ на острова въ Прѣспанското езеро билъ изгоренъ отъ наемницитѣ-франки; тия авантюристи изгорили сѣщо и основаната на острова отъ Самуила църква „Св. Ахилъ“¹⁹.

Работитѣ въ Византия се подобрили, когато престола завзели *Комнинитѣ*, макаръ че при тримата най-славни императори отъ тая династия, при Алексия I (1081—1118 г.), Иоана I (1118—1143 г.) и Мануила (1143—1180 г.), въ българскитѣ страни не станало по-добре, отколкото преди.